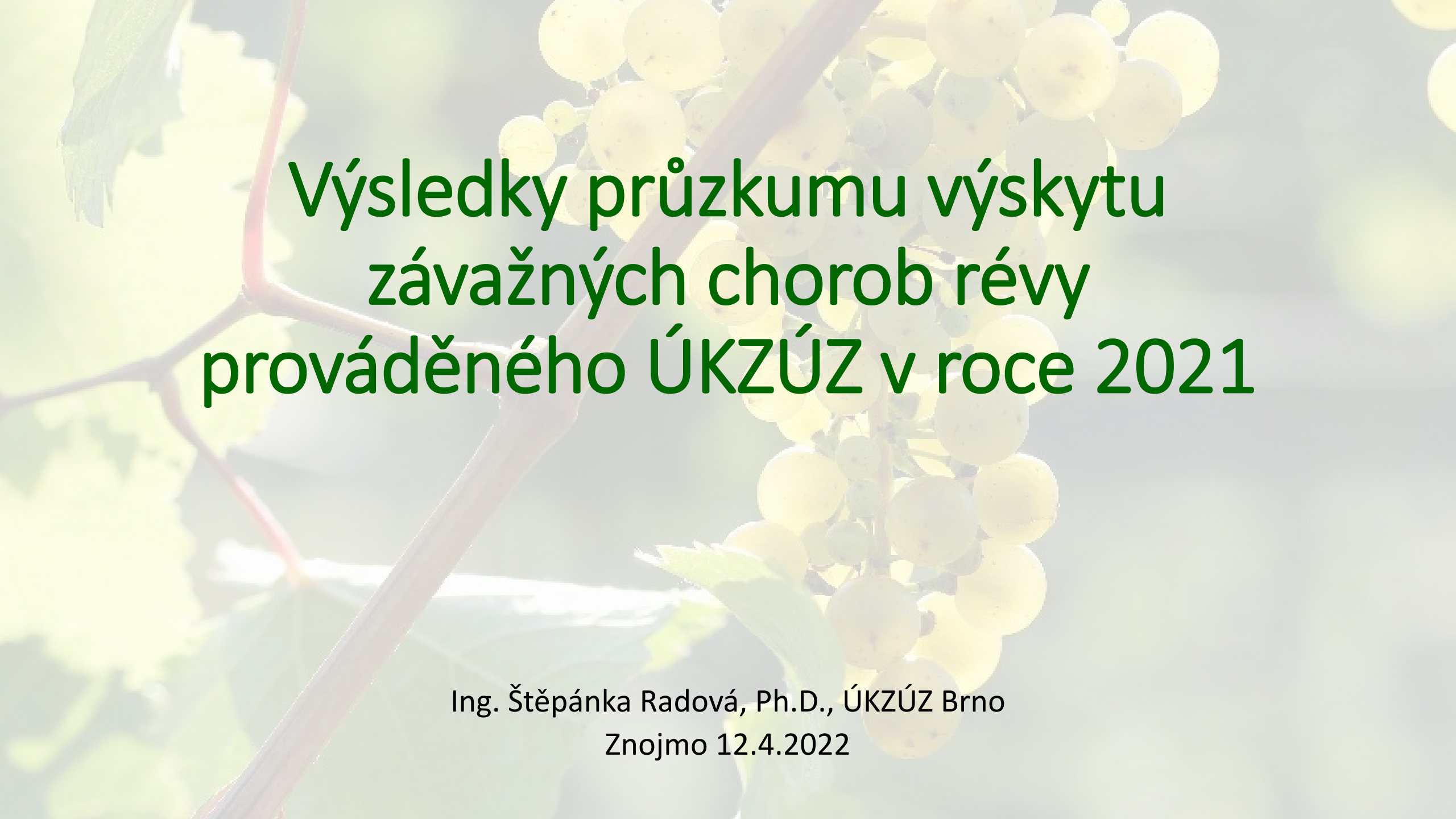

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ

ISO 9001

Výsledky průzkumu výskytu závažných chorob révy prováděného ÚKZÚZ v roce 2021

Ing. Štěpánka Radová, Ph.D., ÚKZÚZ Brno
Znojmo 12.4.2022

Obsah prezentace

- Důvody k realizaci
- Realizace a rozsah průzkumu
- Výsledky průzkumu (původci chorob)
- Výsledky průzkumu (veктоři)

Spolupráce ÚKZÚZ a Ústavu genetiky Mendeleum (AF MENDELU)

- MENDELU
- Zahradnická
- fakulta
-

Důvody k plošnému průzkumu

- Absence vědecky podložených dat k dané problematice + absence objektivních informací o reálném rozsahu výskytu chorob révy na území ČR (Moravy)

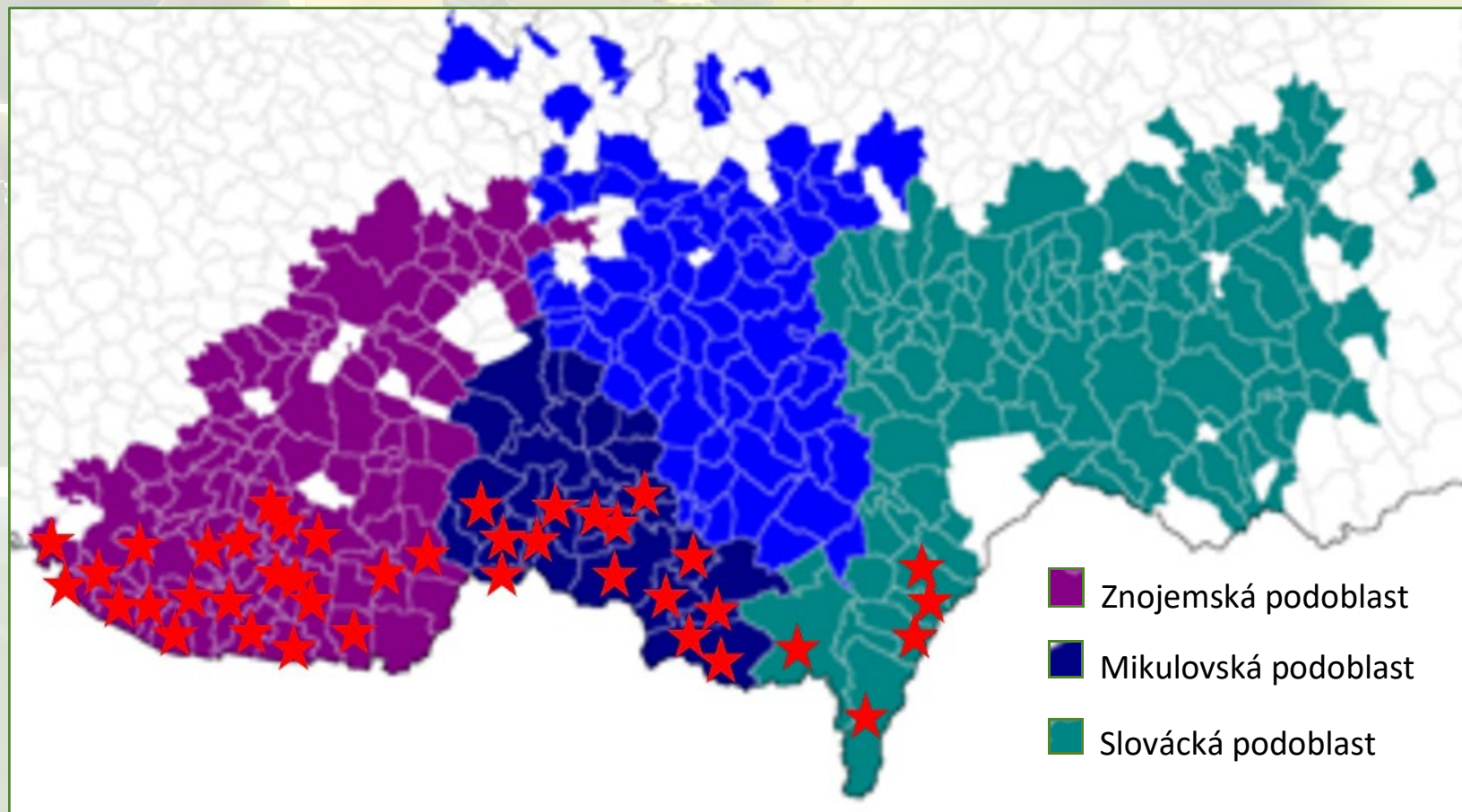

- vzorky dřeva, resp. pilin – detekce konkrétních původců GTD, resp. ESCA;
- letorosty révy – detekce stolburu a karanténních škodlivých organismů:
GFDP, ToRSV, TRSV a bakterie *Xylella fastidiosa*
- hmyzí přenašeči – potvrzení výskytu přenašečů a detekce GFDP a stolburu;
- plevelné rostliny – detekce GFDP a stolburu.

Harmonogram příprav akce

- **Červenec** vytipováno **50 lokalit** příhraničí Znojemska a Břeclavska + faktor stáří a citlivost odrůdy (spolupráce s Registrem vinic)
  - dopis vinařům
- **Září**
  - **15 pracovních skupin** (pracoviště terénní inspekce Brno, Praha, Žatec + diagnostici a metodici ÚKZÚZ = 33 lidí)
  - **3 dny** (3-4 lokality / skupina)

Průběh vzorkování

- **Průchod úseku 1 000 rostlin 10 * 100 rostlin** (sledování frekvence výskytu GTD a vytipování odběrových míst)
- **Odběry z vytipovaných, příznakových keřů** (vrtání do kmínku + odběr letorostů)
- **Zápis do map** (odkud kam se šlo a přibližný odběr, tak aby bylo vše dohledatelné)
- Evidence odběrů vzorků plevelů + křísků
- **Čas strávený na lokalitě 1,5(-2) hod**

Průběh vzorkování

- Vizuální prohlídka rostlin révy a odběr vzorků révy + **záznam symptomů M 1-11** (GTD)
- vzorky = **5 x piliny + 5 x výhony / lokalita** = celkem 250 vzorků
- Odběr i bezpříznakových rostlin do počtu 5 + 5 vzorků (všechny vzorkované keře označeny visačkou s unikátním kódem)

Průběh vzorkování

- Vytvořen seznam symptomů komplexu GTD kódy
- M 1-11 = záznam inspektory do protokolu

Slabý obrst, řídké olistění **M10**

Rakovinné léze **M9**

Hniloby hroznů **M6** a následná mumifikace **M11**

PHOMOPSISOVÝ ÚŽEH (PÚ)

Je viditelný zejména na zelených částech (letorosty, listy, bobule). Na prvních internodiích tvoří černé tečky, které se zvětšují a vytvoří černou krustu nebo černé léze. Následně dochází k zaškrčení bází letorostů či výhonů, což často končí vylomením výhonu (vítr, hmotnost hroznů). Na letorostech později v dormanci tvoří bílé povlaky s černými body. **M9**

Léze a nekrózy na výhonech **M9**

Léze a nekrózy na výhonech **M9**

ESCA / GTD

- vzorky ESCA (odběr pilin) / vrtáno ve 3 úrovních, vždy ve dvou směrech (1 vzorek = 6 vrtů) před vrtáním odstraněna kůra,
- vždy ošetřeno fungicidem a zatřeno balzámem + visačka s kódem

GTD / ESCA

GFDP a virózy (PSP, TRSV, ToRSV)

- vzorky GFDP+ (odběr letosrostů) / 40 cm výhony
- **1 rostlina = 2 letorosty** / ohnisko (2+) = 4 letorosty
- Celkem 250 vzorků letorostů

Číselný seznam symptomů

M1 – tygrovitost (Esca, BO)

M2 – rychlé vadnutí a odumírání
tažňů (ESCA)

M3 – metlovitost, zkrácení internodií
(EO)

M4 – nevyrovnané dozrávání hroznů
(ECSA, EO)

M5 – odumřelé tažně (BO)

M6 – hniloba hroznů – mokrá (BO,
PÚ)

M7 – odumřelá rostlina

M8 – vrásčité, po obvodu trhané,
okrajové nekrózy (EO)

M9 – léze a nekrózy na výhonech
(BO, PÚ)

M10 – slabý obrost, tenké kmínky,
řídké olistění (BO, ČKK)

M11 – mumifikace bobulí – suchá
(ESCA, BO, PÚ)

M12 – bezpříznaková rostlina

EVIDENCE VZORKŮ

Název lokality/kód lokality:

Odrůda:

Č.	Kód vzorku	Umístění vzorkované rostlin na GFDP (č. řady/poř. sloupku /poř. rostliny za sloupkem)	Kód vzorku	Umístění vzorkované rostlin na ESCA (č. řady/poř. sloupku /poř. rostliny za sloupkem)	Symptomy (M1, M2, ...)
1					
2					
3					
4					
5					

Vzorky plevelů a přenašečů

GFDP	Odebráno (ANO – kód /NE)	PSP	Odebráno (ANO – kód /NE)
přenašeči		kopřiva	
plamének		svlažec	

GFDP a virózy (PSP, TRSV, ToRSV)

Plevelné rostliny

- v průběhu vzorkování révy
- **svlačec/stolbur** (pokud možno příznakové rostliny v meziřadí)
- **kopřiva/stolbur** (v blízkosti příznakových keřů révy)

- **plamének/GFDP** (kdekoliv v blízkosti vinice)
- max. 3 vzorky plevelů na lokalitu
- Celkem 48 vzorků plevelných rostlin

Přenašeči (křísi)

Výsledky průzkumu výskytu chorob a vektorů

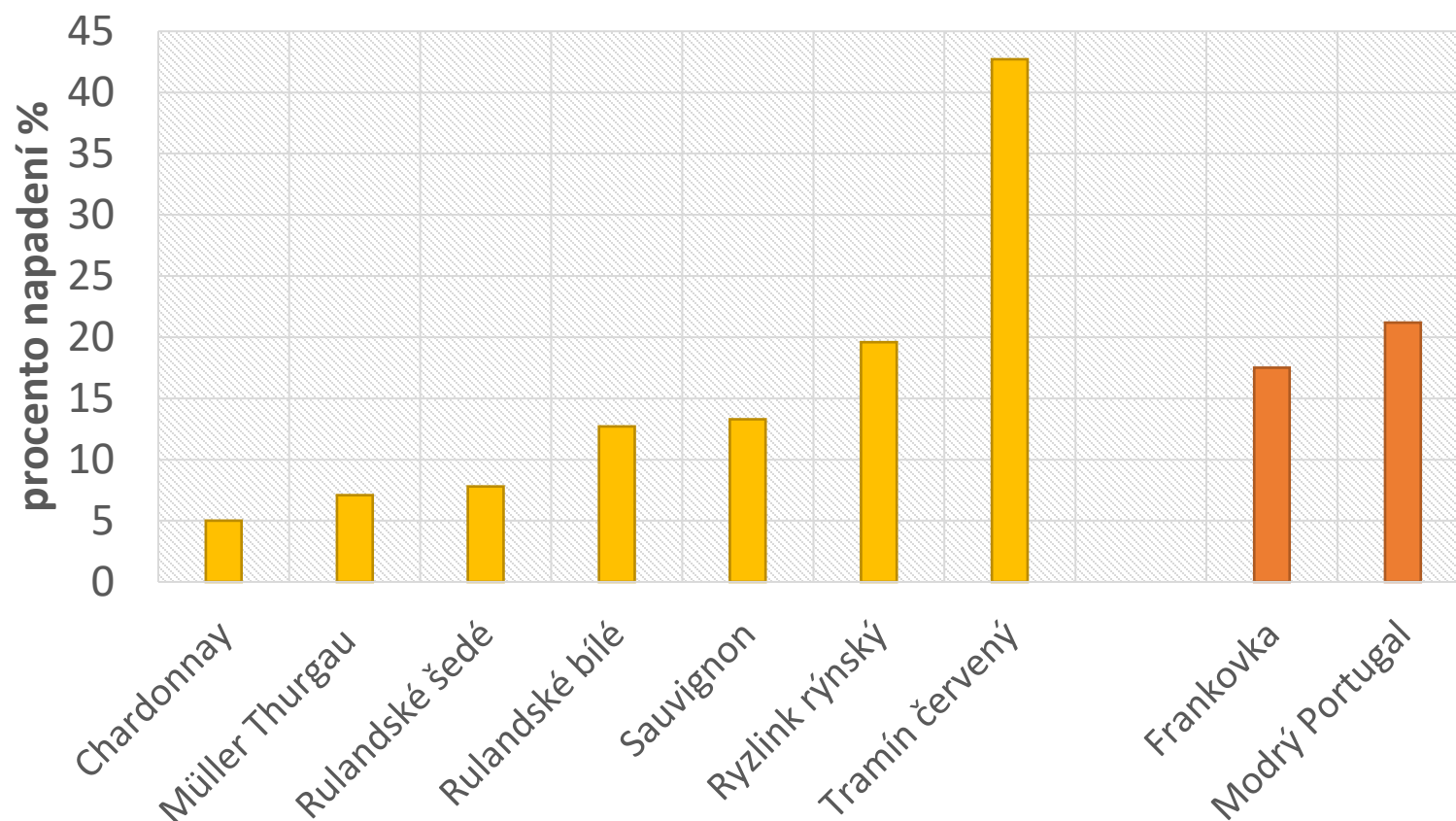
Výsledky

vizuální hodnocení napadení GTD

frekvence napadení ESCA v průměru **15,6 %** , rozmezí 0,1–56 %

- Vyšší napadení odrůdy:
- **Sauvignon, Rýnský ryzlík a Tramín**
- **Modrý Portugal a Frankovka**
- **symptomy:**
  1. **tygrovitost listů, mumifikace hroznů**
  2. **Odumřelé/zakrnělé tažně**
  3. **Léze a nekrózy na výhonech, zkrácená internodia a metlovitost**
- *Minimální napadení v mladých vinicích*

Podíl napadení v závislosti na odrůdě (bílé a červené odrůdy)

Výsledky

vizuální hodnocení napadení GTD

- *Srovnání výsledků s tabulkou citlivosti odrůd k ESCA a GFDP (z literárních zdrojů)*

Odrůda bílá/červená	Citlivá ke GFDP	Citlivá k ESCA
Bílé		
Chardonnay		
Rulandské bílé		
Rulandské šedé		
Ryzlink rýnský		
Müller Thurgau		
Hibernal		
Kerner		
Savilon		
Muškát Moravský		
Muškát Ottonel		
Sauvignon		
Tramín		
Ryzlink vlašský		
Modré		
André		
Zweigeltrebe		
Frankovka modrá		
Cabernet Sauvignon		
Rulandské modré		
Dornfelder		
Modrý Portugal		
Merlot		
Semillon		

Výsledky

původce onemocnění GTD (metoda NGS)

- Ze všech 250 vzorků izolována DNA, připraveny NGS knihovny (ÚKZÚZ + Mendeleum) + sekvenace (Mendeleum)
- Vyhodnocení (ÚKZÚZ + Mendeleum) = konkrétní patogeny spojeny s konkrétními symptomy zaznamenané během vzorkování
- *Jen původců houbových onemocnění bylo zjištěno 1033 druhů (Ascomycota, Basidiomycota, Chytridomycota, Glomeromycota, Mucoromycota apod.)*
- **Více v prezentaci ing. Eichmeiera**

Výsledky

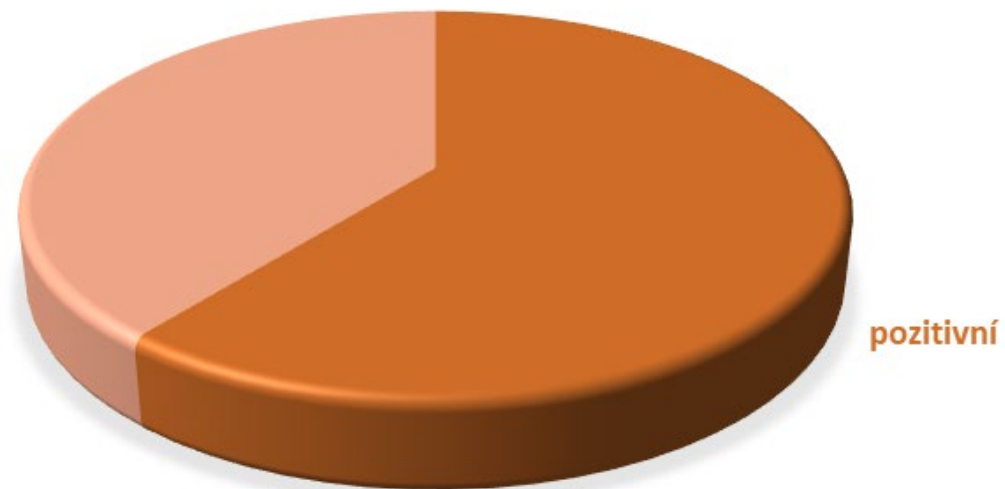
stolbur – laboratorní hodnocení vzorků letorostů + plevele

- 250 testovaných vzorků révy (5 vzorků /lokalita)
- **64 %** pozitivních na fytoplazmu stolburu.
- **Solbur zjištěn na 88 % vinic!**

• Ze 42 vzorků **svlačce rolního** byl stolbur detekován v **50 %** (*rostliny nejevily vizuální známky infekce*).

• Z 6 vzorků **kopřivy** **nebyla** fytoplasma detekována.

STOLBUR - PODÍL POZITIVNÍCH VZORKŮ

Výsledky

virus kroužkovitosti rajčete (Tomato ringspot virus – ToRSV), virus kroužkovitosti tabáku (Tobacco ringspot virus – TRSV)

- 250 testovaných vzorků révy (5 vzorků /lokalita)
- **0 % pozitivních.**

Výsledky

bakterie Xylella fastidiosa

- 50 testovaných vzorků révy (1 vzorek /lokalita)
- **0 % pozitivních**

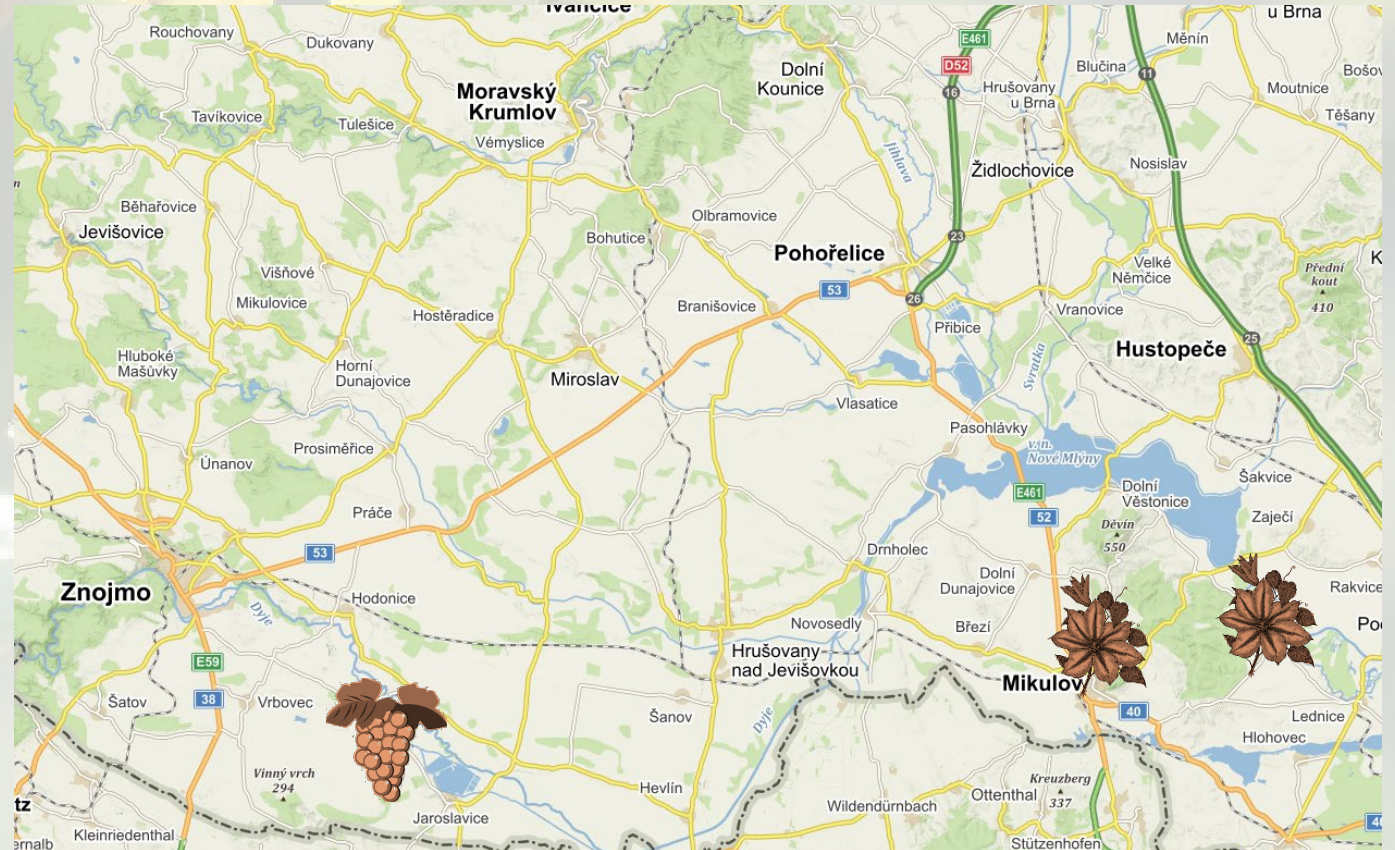

Výsledky

Grapevine flavescence dorée fytoplazmy

- 249 testovaných vzorků révy (5 vzorků /lokalita)
- **1 vzorek pozitivní na GFDP (k.ú. Oleskovičky).**
- Ze 4 vzorků plaménku plotního bylo GFDP detekováno v
- **2 vzorcích (k.ú. Bavory a Bulhary)**
- **Více v prezentaci ing. Juráškové**

Výsledky

vektori stolburu a GFDP

Vektori stolburu

- 48 vzorků
  - **0% výskytu** žilnatky vironosné

• Vektori GFDP

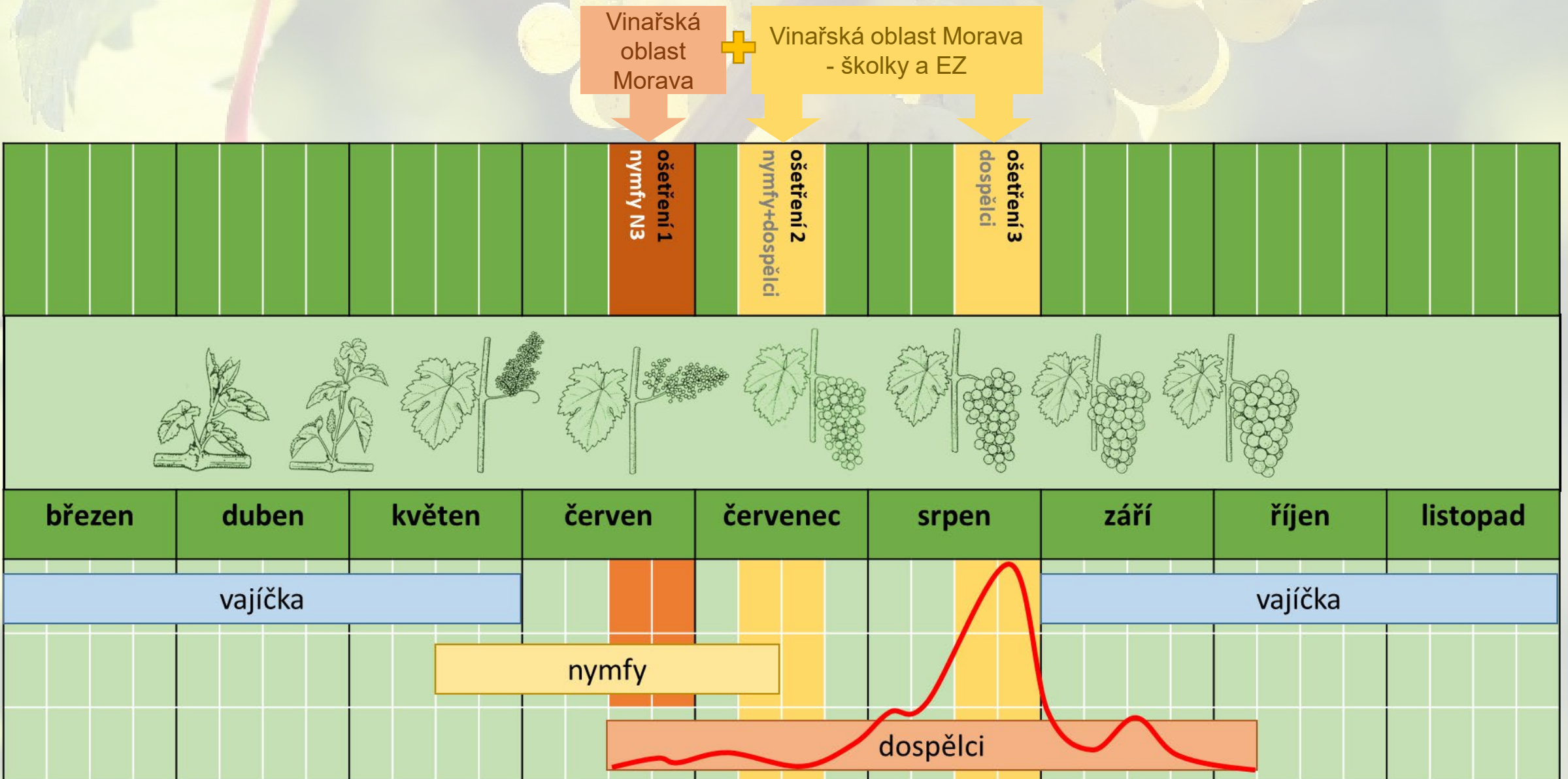
- 48 vzorků
  - ve 4 vzorcích křísek révový
  - Ve 3 vzorcích čelnatka řebříčková
  - V 1 vzorku kříš *Neoaliturus fenestratus*
- **0 % GFDP** v tělech vektorů.
- *Více o vektorech v přednášce ing. Tótha*

Závěr

- Problém výskytu **GTD/ESCA** všech obcí a vinařských podoblastí je významný (nutno přijmout určitá opatření, např. v rámci AEKO).
- **Škodlivost** GTD/ESCA vzrůstá se **stářím vinic a citlivosti odrůd**.
  - *Průměrná hodnota 15,6 % představuje potenciální výpadek keřů v nejbližších letech.*
- **fytoplazmové žloutnutí a červenání listů révy (stolbur) má stoupající tendenci**, přestože nedosahuje hodnot napadení GTD/ESCA.
- **Potvrzení GFDP na území ČR** a regulace přenašeče jako součást ochranných opatření (preventivních)

Schéma navržené přímé ochrany proti křísku révovému pro různé režimy pěstování (vinařská oblast Morava)

Děkuji za pozornost

*Tento projekt vznikl za
finanční podpory MZe (NAP)
a ve spolupráci s MENDELU*

